

LA VIDA, MANUAL D'ÚS

ÀLEX GUTIÉRREZ

Un skyline de Nova York i, entremig dels gratacels, s'alça una rosa i un drac reposa en un terrat. És la imatge d'un Sant Jordi a la ciutat americana que li fa de fons al seu perfil de LinkedIn, ja que a WhatsApp no hi té cap imatge.

Si el grup Los Mismos cantaven allò del pont físic que uniria la Península amb Mallorca, Mary Ann Newman és també el principal pont, en aquest cas metafòric, que connecta la cultura catalana amb Nova York.

Quin va ser el teu primer contacte amb el català?

Va ser amb la cultura abans que amb la llengua. Cap al 1967 feien una retrospectiva al MoMA sobre dadà i surrealisme que va ser el meu despertar intel·lectual absolut. Tres artistes em van cridar l'atenció: Picaso, Miró i Dalí. Com que no els coneixia, pronunciava "Joan Miró" i pensava que devia ser una dona. Fins que vaig arribar a casa per mirar l'enciclopèdia, esclar!

Arribes a Madrid amb 20 anys...

En aquella època, molts estudiants s'allotjaven amb viudes de la Guerra Civil. Sovint eren cases llòbregues, però a mi em va tocar una viuda alegre catalana, amb una filla de la meua edat a qui parlava en català. Jo aleshores estudiava castellà i portuguès, però m'encantava el so del català.

Però el vincle el fas amb Barcelona.

Hi vaig anar des de Madrid unes quantes vegades. Recordo enamorar-me de Catalunya ja des del tren, mirant la vegetació mediterrània que havia après a escola. I em vaig trobar a gust a Barcelona, una ciutat oberta, bilingüe, amb un port... Franco hi era, però no tan present com a Madrid. Va ser un amor a primera vista.

Com veus la Barcelona d'ara? Alguns intel·lectuals fa lustres que en canten la decadència.

Al contrari, Barcelona és tan internacional que fins i tot em preocupa! I no parlo del turisme sinó del fenomen *expat*... Jo soc pro immigració. Ara bé, que arribi gent atreta per la qualitat de vida i el bon nivell tecnològic però no els interessi gens la cultura al darre de tot això... em preocupa.

¿A Catalunya venem bé els nostres escriptors?

Sí. Irene Solà ha trencat barreres i Eva Baltasar, també. Monzó, que va ser un dels primers, segueix molt

Mary Ann Newman

Nova York, 1951

Traductora i ambaixadora cultural

"Em vaig enamorar de Catalunya ja des del tren"

PERE TORDERA

ben valorat. És que no hi ha cap resistència a la literatura catalana: no es considera pas menor. És una de les gràcies de l'anglès: fa de gran anivellador, perquè tant és que l'original sigui en tailandès, català o espanyol.

Trump està destrossant moltes coses. La cultura també?

No entenc, per exemple, que no hi hagi cançó protesta. Suposo que estem estabornits i no sabem reaccionar davant d'aquest nou fenomen que és a tot arreu. Però sí, estic preocupada per la falta de capacitat de reacció de la societat nord-americana. Tothom es lamenta, almenys en els meus cercles, però jo mateixa no sé què fer. No sé com puc ser útil en la resistència.

"Només allò que és humà resulta estrany de debò". Són uns versos de Wislawa Szymborska contra les fronteres, en què fa notar que els núvols les travessen impunement. Els vas recitar durant la teva intervenció que inaugurava el curs a la UAB. Per què?

Si les formigues i els ocells travessen les fronteres, nosaltres també hem de poder. Una vegada vaig fer una conferència que es deia "A favor de les fronteres, però no dels murs". Perquè la frontera et diu on ets i et situa. Si no en tens, no saps com dirigir-te a tu mateix. La frontera en si no és dolenta, però el mur, el *checkpoint*... això és el que ens fa malbé com a humans.

Vas treballar colze a colze amb Pasqual Maragall. Quina era la seva visió sobre la projecció de Barcelona al món?

Ell tenia aquesta visió de la ciutat com a eix de la cultura i de Barcelona com a far important, i la gent l'hi comprava. De fet, tant Maragall com Pujol compartien que Catalunya havia de ser al món.

Què queda del maragallisme en el PSC de Salvador Illa?

Saps que no ho sé? Sé que Salvador Illa s'inspira en Maragall i el considera mentor seu. Que el PSC també ho faci... no ho sé.

I més enllà del PSC, ¿els polítics actuals la mantenen, aquesta mirada ampla?

No ho segueixo prou, però no detecto que sigui la seva preocupació. És a dir, ho entenen i hi ha institucions que s'hi dediquen, però no em sembla que sigui un eix d'actuació important. Els governs ara estan molt preocupats per l'interior.

Què agermana encara Barcelona i Nova York?

Que venim de barreges. I també que hem estat capitals financeres, editorials, econòmiques... però no capitals d'estat. De totes maneres, a diferència de Nova York, és evident que Barcelona és una capital de país.

En quin sentit?

És capital. Una ciutat capitalina, si vols. Això és una de les coses que tenia clares Maragall: la ciutat és una entitat en si, real, vertebradora. El món real és més ciutat que estat. La visió de Maragall era un món de ciutats i regions on l'estat pesava cada cop menys. Esclar, des de Madrid li deien: "Però Pasqual, què farem aleshores nosaltres?"

